

האיש שאלא אומדן נאש

ארגנטינה מי יודע • חידר מפאר על טהרת הקודש, מוסדות ענק שאין להם אח ורע ודרכים ייחודיות להוצאת יקר מזול

אל מול מנהיגים עוינים בולטת במיוחד הידידות שמפגין נשיא ארגנטינה חוואר מיליי, שבאה לידי ביטוי בפרץ סוער של רגשות שקשה למצוא גם בקרב יהודים מבטן ומלידה • מסע מיוחד לבאנוס איירס, בירת ארגנטינה, מפגיש אותי עם הנפשות הפועלות הקרובות ביותר לנשיא ומותיר אותי משתאה מול המעצמה היהודית הבלתי נתפסת בהובלת השליח הראשי, הגה"ח הרב צבי גרינבלאט • סיפורה של אימפריה

בנימין ליפקין

באנוס איירס, ארגנטינה

הנשיא ביקש להפוע. הבית הוורוד, מקום מגוריו של נשיא ארגנטינה

חב"ד בארגנטינה, שעוד מעט נתוודע לדמותו האגדית - היה אחוז תזזית באותו בוקר. בין שלל תפקידיו משמש הרב אירכמן ברוך הכישרון גם כאיש הקשר מטעם חותנו עם צמרת הממשל. באותו הבוקר היה עליו לכבות

לפחות לא ניתנה הרשות לתת להם פומבי אף לא לאחר זמן ולאחר מעשה. אבל בחסות המפנה הזה קיבלתי עדות בלתי אמצעיית למידת המעורבות הדומיננטית של מארחי בארגנטינה בכל הקשור לצעדי של הנשיא בנוגע לישראל ולעולם היהודי. הרב חיים ברוך אירכמן, חתנו הבכור ויד מינו של הרב צבי גרינבלאט, השליח הראשי של

אלא כמה וכמה, וכי הוא מבקש שלא להפריעו בביקורים הללו כי הם "ביני לבין האלוקים", כלשונו המדויקת והמתורגמת. בבוקר יום רביעי, שלושה ימים בלבד לפני הטיסה המתוכננת, נודע לפתע כי היא נדחת למועד בלתי ידוע. הנימוק היה כרוך במסרי אילוצים שהועברו מירושלים לבואנוס איירס, ולי

נשיאי העמים באשר הם, ייחס חשיבות עמוקה לביקור. למרות שאין זו לו הפעם הראשונה שבה הוא מבקר בירושלים, בכל פעם שבה הוא זוכה להתרפק על אבני הכותל, סערת רגשות מציפה אותו. הנשיא שב והבהיר למארחיו בישראל כי יבוא אל הכותל המערבי לא פעם אחת

של נוגעים בדבר מכל קצה ופינה. עד אותו בוקר, ימים אחדים לאחר חג הפורים, הלכו ונשלמו ההכנות לביקורו של הנשיא הארגנטינאי בארץ, שאמור היה להיפתח ביום ראשון כ"ג באדר ולהימשך על פני ארבעה ימים תמימים. הנשיא עצמו, פרו-יהודי מאין כמותו בכל ההיסטוריה של

יה זה בוקר קדחתני בלב הפועם של בואנוס איירס היהודית. שיחות טלפוניות בזו אחר זו קטעו את הקשב של מארחי. על הקו היו אנשי לשכתו הקרובים ביותר של הנשיא חוויאר מיליי, שגריר ישראל בארגנטינה, אנשי קשר בכירים משלכת ראש ממשלת ישראל ומלשכת יו"ר הכנסת, ועוד שורה

ידידות קרובה. הרב חיים ברוך אורכמן בחברת נשיא ארגונייה חוויאר מיליי

מיליי שב והבהיר למארחיו בישראל כי יבא אל הכותל המערבי לא פעם אחת אלא כמה וכמה, וכי הוא מבקש שלא להפריעו בביקורים הללו. "הם בני לבין האלוקים", אמר

גלתה סנהדרין של ליובאוויטש לברוקלין. תוך שבועות אחדים השידוך נסגר. לאחר החתונה בניו יורק, בניגוד לרוב ככל אברכי חב"ד הלומדים לפחות שנה אחת בכולל טרם צאתם לשליחות, ימים אחדים לאחר תום השבע ברכות, מצא עצמו זוג צעיר, בת תפנוקים אמריקנית וצעיר בחתימת זקן מינימלית, על סיפנו של מטוס קטן ומקרטע שעשה את דרכו מניו יורק בואכה ארגנטינה. "זה היה כמו אוטובוס מאסף", נזכרת הרבנית גרינבלאט בחיך בתנאי התעופה של שלהי שנות השבעים הנשמעים כיום כאגדה מימי הביניים. "המטוס המריא מניו יורק ונחת באקוודור לעצירה ראשונה. המריא שוב ונחת בצ'ילה. שוב המריא ונחת בפרו. ושוב המריא ונחת בתחנה הסופית בבואנוס איירס". אבל לפני ההמראה הזו התרחש מאורע שמימי. כשעמדו השניים לקבל את ברכת הדרך

מרכי אייזיק חודקוב זצ"ל, שהודיעו: קהילת אנ"ש בבואנוס איירס בחרה בך זה עתה לשליח הראשי בארגנטינה. "לא ידעתי איך לעכל את הדברים", נזכר הרב גרינבלאט. "אמרתי לרב חודקוב 'אבל אני בחור. ממת' בחור נהיה שליח ועוד שליח ראשי במדינה גדולה?!" השאלה לא נותרה תלויה באוויר זמן רב. הצעיר שכתר שליחות הונח על ראשו העלה על הכתב את תהייתו ומזכירו האישי של הרבי מיהר להגיש לו את המכתב. התגובה המיידית בקעה כחץ מקשת. בכתב יד קודשו הורה הרבי באורח חסר תקדים: "חפש שידוך ויצא לשליחות". חיוך מתפשט על פניו של הרב גרינבלאט כשהוא נזכר בפרק הבא בעלילת חייו. "בתוך שבוע קיבלתי משלושה אנשים שונים הצעת נכבדות זהה". הייתה זו בת למשפחת קזרנובסקי המעטירה, נכדת החסיד רבי שלמה אהרן קזרנובסקי זצ"ל, מהיושבים ראשונה במלכות מאז

צעירים ומבוגרים אל המאור שבתורה. בט"ז באדר תשל"ח, לפני קרוב לחמישים שנה, הוכתה יהדות ארגנטינה בהלם עם פטירת הרב בוימגרטן. בעוד ארונו עושה דרכו מבואנוס איירס לניו יורק על מנת להיטמן בה - יצאה מהיכלו הקדוש של האדמו"ר הוראה מדהימה ומיידית: עוד לפני סתימת הגולל של השליח המנוח, על חסידי חב"ד בבואנוס איירס להתכנס ולקבוע מי ימלא את מקומו כשליח הראשי במדינה. חבורת חסידים קטנה, שמנתה את הנגיד הרשל זנדהויז ז"ל ועוד כמה בני עלייה, קיבלה את ההוראה בהתרגשות ובלבבות הולמים. לאחר התייעצות קיבלו החסידים פה אחד החלטה: הבחור צבי גרינבלאט, יליד ארגנטינה ובעצמו מהאריות שבחבורת המתקרבים לחסידות על ידי הרב בוימגרטן שזה עתה נלקח לבית עולמו, יהיה השליח הראשי. באותה עת היה ר' צבי עול ימים וטרם בא בברית הנישואין. לסתו נשמטה מתדהמה כאשר באותו היום הועקק ללשכתו צרת המידות של מי שתוארו היה ראש המזכירות, הגה"ח הרב חיים

ופסיעה נמרצת עמו לאורך לא פחות מארבעים קומפלסקים עתירי קומות לשלל גילאים ויעדים, לאורכה ולרוחבה של בואנוס איירס - מסגירה את נוסחת הקסם שלו. זו המציבה בתור אלי הון, מקומיים כמו אורחים, החשים זכות וחובה להירתם לדרישות השאפתניות שלו היוצאות מפיו בשכנוע פנימי עמוק. מקורטוב הלהט המדבק את המוני שומעי לקחו, כמו גם את עתירי הממון מושאי בקשות התרומה שלו, טעמתי גם אני. היה זה כשהגענו לקומה האחרונה, השביעית במספר, של עוד אחד מבנייני הענק של אחד המוסדות המפוארים שהקים מן המסד ועד הטפחות. בעודו מתנשף הפטיר לעברי: אתה יודע, אני חושב שאני צריך לברך שהחינו. למה? תהיתי. והוא השיב: "כי זו הפעם הראשונה שאני מסיים סיור מעמיק בבניין הזה, והאיש שאותו אני מארח לא מביע נכונות לתרום לפחות רבע מיליון דולר". זה מכבר חצה את שנות השבעים. חסידים אחרים בגילו, מדור המייסדים של עולם השליחות האופף כיום את הגלובוס כולו, מרשים לעצמם להתבונן בסיפוק במפעל חייהם ולהותיר את המושכות בידי יורשיהם בחייהם וכל שרי האלפים, המאות והעשרות המנצחים על מלאכת הקודש. הרב גרינבלאט הספיק לשותל את בניו וחתניו בראש שורה של מוסדות ומפעלים שאת חלקם נפגוש. ספק בצחוק ספק ברצינות, אומרים עליו כי בהגיע בנותיו לפרקן הוא לא מחפש להן חתן ההולם את תכונותיהן אלא מחפש בראש ובראשונה מנהל בית-ספר, ראש כולל, מנהל לוגיסטי או כל צורך פרסונלי גדול אחר השורר באותה עת במוסדותיו - ובהתאם לכך בוחר את השידוך. אך דור ההמשך של חתניו ובניו, לרבות בניו אלו התלמידים, אינו גורם לו עצמו הפוגה כלשהי. הוא ממשיך לעמול ולבנות, להקים ולקנות, בניינים ומוסדות, כמו הייתה זו השנה הראשונה שלו בשליחות. סיפורו האישי נראה לקוח מהאגדות של חסידי קמאן, מבית היוצר של אותה חבורה עילאית שמורנו אור שבעת הימים, הבעל שם טוב הקדוש, שיגר אל ערי השדה והועידם לגדולות. בארגנטינה של שנות השבעים היה שליח אחד ויחיד של כ"ק האדמו"ר מליובאוויטש זי"ע. היה זה הגאון החסיד רבי בערל בוימגרטן זצ"ל. משך שנים כיהן כראש ישיבת חפץ חיים המקומית ובד בבד מילא את שליחותו בקרבו

הנשיא היה נחרץ בהבחרו: "אני לא מגיע עבורכם, אני מגיע עבורי. אני רוצה להיות בערב קדוש כזה. לא אסכים שרגע אחד בערב הזה, שכל כולו לזכרו ולדמותו של הצדיק הקדוש והטהור, יוקדש לצרמוניה לכבודי", כך בדיוק אמר וכך בדיוק אירע. שעה קלה לאחר פתיחתו הרשמית של האירוע, רק חדי ראייה יכולים היו להבחין בדריכות שמתרגשת באחת ממרפסות היצע. הנשיא הופיע במקום בלוויית טבעת הדוקה של אנשי ביטחון ונותר בערב עד תומו, כשהוא צופה בקטעי הסרטות מתורגמים לספרדית מתהלכות חייו בקודש של בעל ההילולא, מאזין לנאומים שנשמעו ומתרגש עם הקהל. בשלב מסוים ניגש הרב גרינבלאט לדוכן והביע בשם הקהל כולו את ברכתו והוקרתו לנשיא המדינה על עמידתו האיתנה למען העם היהודי - והקהל כולו הריע. רק למחרת פרסמו כלי התקשורת את תיעודה הבלתי נתפס של השתתפות הנשיא באירוע של חב"ד והדבר היה לשיחת היום במדינה כולה. על רקע תכיפות המאורעות שהציבו שוב ושוב את הנשיא מיליי כידי אמת של העם היהודי, המראתי בטיסה ארוכה ומאתגרת מישראל לבואנוס איירס, על מנת לעמוד מקרוב אחר תופעת הפלא ולפצח את חידת סוד הצלחתה הפנומנלית של חב"ד ארגנטינה שהפכה זה מכבר לאות ומופת ולמודל שאפתני ובינלאומי.

עד שבא-תלמידיהם במקלי עברתי את האוקיינוס

הגאון החסיד רבי צבי גרינבלאט (המקומיים מתעקשים להגות את שם משפחתו: גרונבלאט) הוא תלמיד חכם מובהק, בר אורין ובר אבהן, שבקונסטלציה אחרת יכול היה להיות אחד מגדולי ראשי הישיבות בדורנו, ולהרביץ תורה לעדרים מבוקר עד לילה. איש כריזמטי, גבה קומה שכתפיו שחווחות באורח קבע, משל היה עול ריחיים כבד מוטל עליהן תדיר. מעיניו הגדולות נשקפת רצינות תהומית. כשחיוך נח על שפתיו נחשפות שיניו הצחורות ולראשונה ניבט מוצאו בחזותו. כשאתה עומד מולו או מתהלך לצדו קשה בתחילה לעכל כי איש האשכולות הלזה, הנראה כמי שנותק זה עתה מהסטנדרט בהיכל הישיבה, נמנה עם החמישייה הראשונה של אשפי גיוס המשאבים בעולם היהודי כולו. רק שהות אישית

שריפת קוצים דיפלומטית שאימה להתלקח. את עוזרו האישי של הנשיא התאמן לרכך; לשגריר ניסה להסביר ולבאר ככל שידו מגעת; ליו"ר הכנסת בישראל העניק המלצה טובה; ולאנשי הסגל הדיפלומטי ממשד החוץ יעץ כיצד ניתן להוציא מתוך מעז ואיך אפשר להפוך את הלימון ללימונה. שיעורי הבית שערכת טרם צאתי לדרך הארוכה למדינה הגובלת בקצה הדרומי של כדור הארץ, התגמדו לחלוטין והפכו למיותרים ככל שהם נגעו במסכת הקשר שנתקם בין הנשיא מיליי לבין האישים הללו. שום הסבר או רקע לא היו דומים לשיחות הקדחתניות שבהן חלקו הנשיא וצוותו את התסכול מהשינוי הפתאומי בסדר יומם עם האנשים הקרובים להם ביותר, שאינם אלא חסידים עבדקנים העסוקים לילה ויום בניהול רשת ענפה ומסועפת של מוסדות קירוב בקנה מידה עצום. הקשר הפלאי הזה, שאין לו מקביל בשום מקום אחר בעולם, הפך לתופעה שכמעט מזכירה את יחסי הידידות שהיו מפעמים בין אדירי האומה לפני אלפי שנים עם שליטים חסידי אומות עולם בבבל ובכנען. לא מכבר, בעת השבעת שר החוץ היהודי בממשלו, ציין הנשיא כי לראשונה בתולדות ארגנטינה השר יושבע על ספר תנ"ך בהיותו יהודי ואז הוסיף ואמר: השבוע קוראים היהודים את פרשת 'לך לך' על אברהם אבינו. אומר לך את מה שהרבי אמר על כך. הוא הגה את התיבה הזו כמו שיהודים אומרים: רָבָה, ואף לא טרח לפענח באיזה רָבָה מדובר, עת ציטט תמצית רעיון ממשנת כ"ק מרן האדמו"ר מליובאוויטש זי"ע כמסר נצחי לשר החדש. הרב אורכמן סיפר לי על המאורע הבא שהתרחש בליל ג' תמוז האחרון, יום הסתלקותו של האדמו"ר זי"ע. כמדי שנה נערך בארגנטינה מעמד גדול לזכרו ולדמותו בהשתתפות אלפים מהקהילה היהודית. הפעם התקיים האירוע באמפייתאטרון ענק ומקורה, לא הרחק מהבית הוורוד - המקביל לבית הלבן בושינגטון. בבוקר אותו יום יצר עוזרו האישי של הנשיא קשר עם הרב אורכמן ובפיו בקשה שכמותה לא חלם לשמוע. הנשיא חש צורך להשתתף אישית במעמד שיציין את יום היארצייט, אבל מבקש שהדבר לא יפורסם כלל וכלל. לאחר תחילת האירוע ייכנסו הנשיא ושומרי ראשו מפתח צדדי אל אחד היציעים באולם, מבלי שאיש יפנה לכך תשומת לב כלשהי. הרב גרינבלאט והרב אורכמן לא הבינו. אם זכו לכך שהנשיא מכבד בנוכחותו אירוע, מדוע לא ליידע את הציבור על כך ואף לחלוק לנשיא כבוד מלכים ולהזמינו לבמה לשאת את דברו. גם אם ישנו חשש מפני צבא של אנשי תקשורת שיגדוש את המקום והתעניינות שיא של המונים, אפשר להבין את אי הפרסום המוקדם, אך לאחר בואו, למה לא להפוך את הרגע הזה לאחד משיאיו של האירוע.

בשלושה מפלסים עמוסי אדם. עשרות אברכים, רובם המכריע בעלי תשובה שזה מקרוב באו, נוטשים את שאון העיר ומנעמיה ושוקעים בעמלה של תורה.

בבית הכנסת הגדול של חב"ד בעיר, שאת ספסליו חובשים מאות מבני הקהילה מדי יום בימו לתפילות ושיעורים לרוב, פועל כולל נוסף המוקדש כולו ללימודי הוראה, תחת שרביטו רב ההשראה של הגאון רבי אפרים הלפרין, מורה-הוראה בקהילה (לצד מרא דאתרא, הגרי"י פייגלשטוק, אשר פקיעא שמה בעולמות הכשרות והטהרה), המוסר שיעורים יומיומיים ומתוקים מדבש ומשמש כתובת לכל שואל באיסור והיתר לכל ענפיהם.

את הרב הלפרין זכרתי כד הווינא טליא, בהיותו אחד מגדדי הצאן בבית אביו, הגה"ח רבי אברהם מיכל הלפרין, רבה הישיש של הגבעה הצרפתית בירושלים לאורך ימים ושנים. כשאנו נפגשים לראשונה אחרי פער של עשרות שנים, זקנו המלבין הארוך היורד על פי מידותיו משווה לו דמות רבנית קמאית. רק החיך הרחב הניבט מארשתו והזיק ההלפריני הניצת בעיניו מסגיר את עברו הירושלמי, המזוג

על מבועי החינוך הישן בירושלים שבין חומותיה המתגבהות של מאה שערים.

במעליו התנכר נער עת התחנך יוצק מים על ידי גדולי המשפיעים, בהם 'החזור' הבלתי נשכח רבי יואל כהן זצ"ל, והתאבק בעפרם של אמני הפדגוגיה החב"דית, בכור היתוך תובעני היורד עד השיתין וחתירה מתמדת אל העצם שבלו. את כל אלו הוא יוצק בחום אנושי ונביי שפתיים לצאן עדת מרעיתו, שזה מכבר חצה את גבולות דרום אמריקה אל הגלובוס כולו.

בטבורה של בואנוס איירס, באחד העורקים של הרובע האורבני הצפוף המיישב רבבות יהודים, שאינם פוסחים על מסורת הברביקו בימי ראשון במסגרת הסגידה הקולנירית לעגלי הבקר על תצורות הגורמה של צלייתם והגשתם - חב"ד ארגנטינה מספקת לא רק מסות של קירוב ועשיית טוב וחסד עם אוכלוסיות שונות ומרוחקות, הסופגות כל זאת כאוויר לנשימה במלוא רוח הריאות ומיטב החושים; אלא גם התעלות רוחנית ועמוקה, גבוה מעל גבוה, לפני ולפנים בקנייני תורה וחסידות על מכמניהן. מבנה הדור ונפרד משכן כולל אברכים

יקרים מזולל והיו ליראים ושלמים. ועשירות במובן הרחב והגלוי של התיבה - למראה הפאר והשלמות המזדעקים מכל תחנה שבה רק פסעו גליונו, מבוקר עד לילה, למשך מספר יממות.

יְעִבְדוּי קְרִבְנֵי-הַמִּקְוִים קול תורה באקצנט מקומי

קול תורה מקדם את פנינו בהיכנסנו להיכלה של הישיבה הגדולה המאכלסת את אחת הקומות העליונות במבנה הוותיק בן תשע הקומות של מרכז חב"ד בבואנוס איירס. עשרות בחורים שוקדים על הוויות אביי ורבא. בדרום אמריקה, 'זמן קיץ' הסתיים לפני כחודשיים ושנת הלימודים החדשה החלה בחודש אדר. 'פרישקייט' של עמלי תורה ניכרת על פניהם של הבחורים, בעוד חבריהם סופרים את הימים ליציאה לבין הזמנים של חג הפסח. רובם הגדול מקומיים שצמחו כאן במוסדות ועוד עשרות שגלו למקום תורה ממקומות שונים בעולם.

הגאון החסיד רבי אשר פרקש, בנו של הפוסק הירושלמי הנודע הגרי"י פרקש, הוא אחד האחראים לשמה הטוב של הישיבה הנישא למרחקים. פיו מפיך מרגליות. שיעוריו הרבים בחסידות על כל מכמניה מתועדים בשלל וריאציות, זמינים לכל דורש ונבלעים בצמא על ידי המוני 'מבקשים' בעולם כולו.

עיניו מביעות קסם טהור של מי שאין לו בעולמו אלא קדושה וטהרה. פיו השופע פולט בשצף סמבטוניו שאינו יודע שובע, ניבי לשון חסידיים, ציטוטים מאלפים מספר הזוהר ומתורת אבות החסידות. חיוכו מסגירו כמי שנולד

כי מפאת תקלה בלתי ברורה, כל הכבודה ששיגרו לבטן המטוס הוכנסה בטעות למטוס אחר שעשה את אותה הדרך ואמור היה לנחות במקום בעוד מספר שעות.

הרבנית גרינבלאט אינה יכולה לשכוח את המחזה הסוריאליסטי. "ישבתי בספסל אקראי והתפללתי; ובעלי, החתן הטרי שאך לפני זמן קצר נישאנו, כבר פתח את המשרד שלו בטלפון הציבורי של שדה התעופה. הוא רכש חופן אסימונים והחל לחייג ליהודים שונים שהכיר, על מנת לקבוע את שיעור היהדות הראשון שלי לנשים ובנות באחד הימים הקרובים. הוא כבר היה בשליחות".

השעות נקפו והמטוס המיוחל לא נראה באופק. כעבור שעות של המתנה נראתה פוסעת אל תוך הטרימינל הישן קבוצה של נוסעים בעלת חזות מבעיתה. לא היה שם אחד שלא נראה פצוע טרי. "לפתע קלטתי שאלו הנוסעים של המטוס שהתעכב כל כך. לא ידעתי את השפה המקומית והאצתי בבעלי לגשת ולברר מה קרה.

"התברר כי תקלה פקדה את המטוס וגרמה לעיכוב המראתו מנקודת המראה האחרונה. בשלב מסוים נראה היה שהתקלה טופלה והמטוס המריא ליעדו הסופי. אך אז, בעיצומו של תהליך הנחיתה, המטוס כולו התלקח ועלה באש. היו רק כחמישים נוסעים במטוס וכולם חולצו במהירות ובנס גדול, אבל כל הכבודה בקרקעיתו הייתה למאכלת אש".

זוג צעיר שזה עתה נחת במדינה רחוקה, שעל אדמתה לא דרכה כף רגלה של האישה מעודה, מגיע למקום לשליחות לכל החיים, כשרכושו היחיד עלי אדמות הוא הבגדים שלגופו. כשהגיעו אל הדירה שנשכרה עבורם מבעוד מועד, מיהר הרב גרינבלאט לטלפן לניו יורק ולדווח אל כן השיגור שלו, מזכירות הרבי ב-770, על הדרמה שקידמה את פניהם. המעמד שאירע אך לפני כיממה, כצאתם לדרך, עת נפרד מהם הרבי, התחוור לו ולזוגתו למפרע. לפתע חדרה בהם ההכרה: חייהם היו לשלל. למרות חוסר הכול, מאום לא אירע לגופם ולנפשם.

העיבוד שיצא מהיכלו הקדוש של הרבי על הדיווח הדרמטי של השלוחים שזה עתה יצאו לתקן את ארגנטינה במלכות ש"ד, המחיש בדיעבד את עיניו הקדושות הצופיות למרחוק. הברכה שקיבלו הרב גרינבלאט וזוגתו הרעיפה עליהם טללי תחי ועידוד. הרבי בירכס שיקוים בהם מאמר קדושי עליון, שאחרי שריפה מתעשרים.

ארבעים ושבע שנים לאחר אותו מאורע טראומטי, דומה כי אין מי שחי ומתגורר בבואנוס איירס ואינו רואה במו עיניו את אותה עשירות שהיא מנת חלקו של הרב גרינבלאט, בכל המובנים. עשירות בבנים ובני העוסקים בתורה ובמצוות ומקברים לילה ויום את אחינו בני ישראל לאביהם שבשמים. עשירות במוסדות עתירי תכלית, שאין בנמצא כמותם בכל העולם היהודי. עשירות בקהילות מפוארות של מאות ואלפים, שהם ונשיהם ובניהם ובנותיהם הוצאו

אמר כדרכו בשורות טובות, אלא ביידיש: גוטע בשורות, וגם את זאת אמר בלויית אנהה כבדה. כל מי שהיה שם יכול היה לחוש כי באותם רגעים כמו מבקש הרבי לגרש רוחות רעות שנשבו על אם הדרך הארוכה שנכונה לנו. אי אפשר היה שלא לחוש בכך, אך מהר מאוד התעשתנו ויצאנו למונית שהבהילה אותנו אל בית הנתיבות".

שעה קלה לאחר הנחיתה הובהר לזוג הצעיר

מרבם, עיניו הקדושות היו נעוצות בהם ומפיו הקדוש בקעו המילים: פארט געזונטערייט (סעו לבריאות). ואז, לרגעים ארוכים שנדמו לנצח, כמו נעתק דיבורו הקדוש מפיו. "נראה היה שכאילו קשה לרבי להמשיך ואז אמר הרבי לאט: שנשמע מכם בשורות טובות. גם את האיחול הזה אמר הרבי בהטעמה לא שגרתית. המילים הללו מצטלצלות עד היום הזה באוזניי. הרבי לא

בדרך לפרויקטים הבאים. הרב צבי גרינבלאט בשיחה עם כותב השורות

כשאתה עומד מול הרב גרינבלאט קשה בתחילה לעכל כי איש האשכולות הלזה נמנה עם החמישייה הראשונה של אשפי גיוס המשאבים בעולם היהודי כולו

כך נראית מהפכה. עם הרב גרינבלאט וחתניו בחצר החיידר בן שבע הקומות

בקומת המורים יש לכל מורה חדר משלו. משכורתו של כל מורה מוסיפה לו שנתיים מספות לאחר תום הלימודים שבקו הא נותר במקום ומכין את השיעורים לחדר

באדר מסתיים הקיץ. אחת מפינות היכל הישיבה הקטנה

עיר מקלט מול תיכון אורט. הכניסה למרכז 'אייכה'

'אייכה' הוא שמו של המוסד שכל אחד משלוש הזרועות שלו, אורב סמוך ונראה לתיכון יהודי שתלמידיו בני עם סגולה אך למוצאם אין ביטוי או משמעות בחייהם

פריט חובה בכל בית חב"ד. עמדת גריל לטובת באי המקום

אלטרנטיבה. אחת הפינות המזמינות בבניין המפואר באזור אַבאסטו

המקלט מכיל בית תמחוי ענק ידיים, שמאות בני אדם סועדים בו את ליבם פעמיים ביום, כמיטב המסורת הארגוניאית של שתי ארוחות ביום על טהרת הבשר. עבור היהודים הללו, מתחתית השוליים של השכבה הסוציו אקנומית הנמוכה, המזון המוגש כאן הוא האפשרות היחידה שלהם להכניס תבשיל של ממש לתוך פיהם.

בקומות הבאות מצפה אופרה אחרת של קירוב. קומה שלמה מזמינה בני נוער יהודים לבלות כאן את שעות הערב והלילה במקום להידרדר לשיבת קרנות. יש כאן פינות ישיבה קסומות עם טעימות מגוונות, תאורה מושכת, מוזיקה יהודית נעימה ברקע, שיעורי יהדות שמוסרים השליח המקומי, הרב שוויטץ, לנערים, וזוגות הרבנית לנערות.

במרפסת הקומה, פריט חובה בכל בית חב"ד ארגוניאית באשר הוא: עמדת ענק של תנור גחלים ובשר לסוגיו שנצלה בידי טבחים מקומיים וטעימותיו מוגשות לנערים. המקום הזה תוסס ופעיל מדי ערב עד השעות הקטנות של הלילה, כשמאות בני נוער מבליים בו, מחזקים את זהותם היהודית ולומדים עליה יותר.

קומה מיוחדת מציעה חדרים, פינות וחללים לצעירים ובוגרים המבקשים מקום שקט לעבודה. סוג של Wiwork משודרג המציע את שירותיו חנים אין כסף ליהודים מקומיים על מנת להלחים את הקשר שלהם עם המקום ולהפוך אותו לביתם השני לכל דבר ועניין.

כדי שהיהודים המקומיים יגלו עניין בגן הפעוטות השוכן באחת הקומות, מציע להם המקום קונספט חלומי. 'אינגליש-גרדן' קוראים לגן, והשפה היחידה הנשמעת בו לכל אורך היום היא אנגלית בלבד.

בבית חב"ד באזור פֶּלְרָמו מחכה לנו בחצות לילה מחזה מדהים. ארבע מאות נערים גודשים את חללו של אולם ענק ומואר. הם יושבים בשורות של שולחנות אבירים ארוכים ועושים אוזניהם כאפרכסת לרב שלמה לוי, חסיד מאיר פנים שזקן לבן ארוך יורד על פי מידותיו.

ספרדית בניב ארגוניאית מתגלגל אינה נמנית עם השפות שאני מבין, אבל תוך רגעים אחדים אני מוצא עצמי מהופנט למחזה. לראע אחד כולם מתגלגלים מצחוק. בחלוף רגעים אחדים ניכרת רצינות בעיני מאות הצעירים ויש מי שמנסה לסלק דמעה סוררת. כעבור שעה תמימה של שיעור על-פה, שמהציטוטים בלשון הקודש השזורים בו אני למד כי הוא מתמקד בפרשת השבוע ומסריה, פלטות רותחות של בשרים עסיסיים שזה עתה נצלו במינון מדויק מוגשות

אין יום שאין בו אטרקציה של פיתוי השואבת עוד נערים למקום. יום אחד כולם יכולים להכין ולקבל חנים אין כסף 'שערות סבתא' (השם המקומי לממתק הזה שפוי יותר מהכינוי הישראלי). יום אחר הם מכינים ומקבלים שייק פירות כאוות נפשם. בין לבין, המקום גם מספק להם אפשרות למשחקי חברה. משטחים של שחמט, דמקה ודומיהם עומדים לרשותם. בתווך מטפטים טיפה ועוד טיפה של יידישקייט.

באחת משעות הצהריים של אחד מימי ביקורי במקום ניתנה לי האפשרות לראות זאת במו עיניי. בדיוק בשעה אחת בצהריים נפתחים שערי תיכון 'אורט' הענק ומאות בני נוער נפליטים מתוכו ונוהרים בספונטניות אל בית 'אייכה'. נחשול ארוך של נערים פושט על הבית. בתור המהיר לחלוקת מנות המזון המושקעות (לא מעטים מזמינים מראש וההזמנה מצפה להם), עוצרים רבים בדוכן הנחת התפילין (שמותי לב שרבים יודעים לכרוך ללא עזרה את הרצועות על זרועותיהם כהלכה) ואחרים מגלים עניין בשיעור הבא, הנושא שלו והמועד המדויק של קיומו.

המתמידים בהשתתפות בשיעורים זוכים לאטרקציות בסוף כל סמסטר הכוללות: טיסה חווייתית לארץ הקודש לעשרה ימים, מסע המשלב קודש וחול לנוי יורק, טיסה חינוכית למחנות השואה בפולין ועוד. עבור רבים מהם תהיה זו הגחלת שתשאב אותם במרוצת הזמן אל אש הקודש, עד שתהא השלהבת עולה מאליה.

מטה מיוחד השוכן במרכז העצבים של המוסדות כולם מנוהל בידי הרב לוי זילברשטיין, מנהל מערכת של קשר עם "אחד מעיר, שניים ממשפחה" מקרב היושבים היותר נידחים ברחבי ארגונינה כולה. מדובר ביהודים שאין בקרבם, בעריהם ובמחוזות שבהם הם מתגוררים קהילה יהודית כלשהי. הללו זוכים לביקורים של צוותים מיוחדים המביאים להם מצות והגדה לקראת חג הפסח, ארבעת המינים לפני חג הסוכות, וכל שאר צרכי חגי ומועדי ישראל, לצד מוצרי צריכה יהודיים על פני כל השנה, לרבות תפילין ומזוזות.

חזונו של הנביא ישעיהו על אחרית הימים: "ואתם תלוקטו לאחד אחד בני ישראל", מתגשם פה, הלכה למעשה, דבר יום ביומו, בידי צוות נחוש ששם לו למטרה שלא להותיר שום יהודי מאחור.

לילה יורד על בואנוס איירס. מבנה אחד באזור אַבאסטו בעיר מואר באור יקרות שניבט מרחוק. ככל שמתקרבים אליו מתגלה הפאר וההדר שבו. זהו בית חב"ד, אחד מתוך ארבעים, שמחשבה כבירה הושקעה בכל אחת משבע קומותיו המפוארות. בקומת הכניסה שוכן בית הכנסת המאובזר בארון קודש עוצמתי. עזרת הנשים במפלס העליון של קומת הכניסה הגבוהה מטופחת היטב. שתי קומות מתחת הקרקע מקווה טהרה הדור ומשוכלל שכמותו יש בכל אחד מבתי חב"ד בעיר.

הקדושות אל תוך עיני השר ההמום, שבשרו נעשה חידודין חידודין כשומעו את התשובה הנוקבת: כשאדם מגיע לגיל - וכאן נקב במספר שנותיו המדויק של השר - שואלים אותו משמים אֵיכָה? מה עמך? מה עשית עד כה בחיך? האם היטבת למישהו? האם קיימת את רצון הבורא ממך?

'אֵיכָה' הוא שמו של המוסד שכל אחד משלוש הזרועות שלו, אורב סמוך ונראה לתיכון יהודי שתלמידיו בני עם סגולה, אך למוצאם אין ביטוי או משמעות בחייהם. בתיכון שלהם אולי לומדים בחלק מהמחנות עברית קלה, כמו על מנת להצדיק את הדיפרנציאליות של המוסד על פני מקביליו הנוכריים, אך לא מעבר לכך.

תלמידי התיכונים הללו גודשים את אֵיכָה בהפסקת הצהריים, מקבלים בו שתייה קלה לכל סוגיה חנים אין כסף; רוכשים בו ארוחה חמה במחיר מסובסד, זול במידה ניכרת ממחירי הטרפות במסבאות שעל אם הדרך; מפשילים זרוע אף קודקוד להנחת תפילין ומשתתפים בשיעורי יהדות הנמסרים פה בשעות הפנאי של הנערים מתוך התאמה להם ולרמתם.

לדמותו העדכנית כיון המשתבח. אשריי שראיתי בכך.

נְשָׂאִים יִדְעוּ לְשָׂאֵל עֲרוּצִים מְקוּרִים שֶׁל קֵרֹב

בבואנוס איירס גיליתי עד כמה רחוק יכולים השלוחים הללו ללכת בשם מטרות העגון המנחות כל שליח באשר הוא. שלושה מוקדים ענקיים פועלים ברחבי העיר תחת השם הבלתי מובן מאליו: אֵיכָה. ההשראה לַשֵּׁם נשאבה מסיפורו הנודע של בעל התניא בימים שבהם שהה במאסרו. אל תאו סר שר מלומד שביקש לשמוע מפיו מה פשר שאלת הבורא את אדם הראשון: אֵיכָה. וכי לא ידע הקדוש ברוך הוא היכן אדם המסתתר בגן? תחילה ביקש רבי שניאור זלמן מליאדי להשיב בדברי רש"י, כי ביקש ה' לבוא עמו בדברים, אך השר היסיה ואמר כי דברי רש"י ידועים לו וכי ברצונו לשמוע הסבר מעמיק יותר. באותה שעה הישיר בעל התניא את עיניו

חסידות לכול. הגה"ח הרב אשר פרקש, משפיע הישיבה הגדולה

עיניו של רבי אשר פרקש מביעות קסם טהור של מי שאין לו בעולמו אלא קדושה וטהרה. פיו העופע פולט בשפך סמבטוניו שאינם יודע שובע

לילה כיום יאיר. שעת ערב מאוחרת בישיבה לבעלי תשובה

תענוג לקרא. הספרייה של החיידר

"את גופה של האישה היקרה הזו לא נוכל להחזיר אלינו, אבל את רוחה ונשמתה נוכל לשמר בקרבנו אם לא נושיט יד אל הרוע ואל האופל אלא נלך בדרכה"

כשלושים במספר, פוסעת באכסדרת הכניסה למבנה וחומקת בקלילות אל אחת הקומות במבנה. שם, בסלון דקורטיבי רחב מזמין, מצפה להן שיעור מעמיק מאת הרבנית. בשיחה שנכונה לי עם הרב סודרי, ככל שהתיאור היוצא מפיו מתקדם, אני חש צורך להיטיב הישענותי על מסע הכיסא. "אתה רואה אותו", שח הרב, כמעט לוחש, בהפנתו מבטו אל צעיר סמוק לחיים שזה עתה נפרד ממנו בלחיצת יד חמימה וממושכת. "אספר לך את סיפורו", הוא שואף אוויר ופוחת.

מה נשפחה הילדה הזו סגירת מעגל כפולה

דבר לא מכין אותי למונולוג המסעיר מפי הרב סודרי, שליח בשנות החמישים לחייו, המקדם את פניו בפתחו של מרכז מבהיק ביופיו ברובע אֶלְטוֹ-פֶלְרֶמוֹ, גם הוא ככל רֶעִיו עתיר פונקציות ויעדים. השיחה בינינו מתקיימת בתום תפילה בבית הכנסת המסוגנן בהנהגתו, לא לפני שגם במקום הזה חוזרת על עצמה תופעת ההשקעה הניכרת בדור הצעיר, עתודת היהדות בעיר ובמדינה. שורה של נערות,

"זמן מה לאחר מכן אירעה ל"ע טרגדיה קשה במשפחת הכלה והאם נפטרה לאחר מחלה שממנה סבלה תקופה

ממושכת. באותה עת שח באוזניי האב שהתאלמן: אין לך מושג כמה אני אסיר תודה לך שהאצת בי שלא לבטל את השידוך הזה. היחיד שמצליח לנחם את בתי לנוכח הטלטלה שפקדה אותה בהיקטף אמה מעמה, לדבר על ליבה ולהציע בפניה אופק ותקווה, הוא החתן היקר הזה".

בכך לא תם הסיפור, ובתוכו נשזר עוד סיפור המגלה כי גם כשהחושך גובר נצח ישראל לא ישקר. לפני כחודשיים נסעה עם הרב קבוצה של חברי הקהילה לשבוע ימים לניו יורק, שבמרכזו השתתחות בציונו של האדמו"ר מליובאוויטש זי"ע. עם הקבוצה נמנה אדם הנוטל חלק פעיל וקבוע בשיעורי התורה שמוסר הרב אך נמנע מלפקוד את בית הכנסת בתפילות השבת.

"כשהייתי שואל אותו מדוע לא בא לתפילת קבלת שבת וערבית, אמר לי בגילוי לב: הרב, אני נתנה מאוד מהשיעורים. אבל בליל שבת זה זמן שבו אני אוהב ללכת לטמפל הרפורמי. יש שם שישה כנרים שמנגנים במקום התפילה המסורתית פה. אני אוהב את המוסיקה הזו. היא מרגיעה את הנפש שלי בסוף השבוע.

"לאחר שחזרנו מהמסע בניו יורק, בליל שבת הראשון ראיתי להפתעתי את אותו יהודי כננס בשקט לבית הכנסת, תופס את מקומו ונותר במקום עד תום התפילה. לא אמרתי לו דבר. לא רציתי להביכו. שבוע לאחר מכן שוב ראיתי. בשבוע השלישי כבר לא יכולתי להתאפק. בתום התפילה, פתחתי ושאלתי אותו בחיוך: מה קורה? מה הביא אותך לוותר על המוזיקה המרגיעה?"

כשהרב סודרי מגיע לחלק הזה בשיחה קולו נשנק מבכי. "וכך ענה לי אותו יהודי ואני מצטט בתרגום מדויק את מילותיו: כבוד הרב, אני אוהב את המוזיקה שם. אבל מאז שהייתי בקבר של הרבי, אני לא מסוגל ללכת לבית כנסת אחר".

עם חברי הקבוצה נמנה גם אותו חתן שחותנו ניאות להכניסו למשפחה שלא בהתלהבות יתרה. ימים אחדים לאחר החזרה לארגנטינה, פקדה את משפחתו טרגדיה נוראה שהכתה בהלם את בואנוס איירס כולה. עוזרת מקומית חדשה שעבדה בביתה של אחותו הכניסה לבית פורץ זר שרצח את בעלת הבית באכזריות ושדד את כל הכסף והתכשיטים שהיו בבית.

הנרצחת הייתה אחותו של החתן דגן. הדבר אירע בצהרי יום שישי. בעלה התאלמן באחת ובנסיבות טרגיות מזוגתו ואם שני ילדיו.

"הגעתי אל הבית", סיפר לי הרב סודרי, "ללוות את בני המשפחה ולהתחיל להסדיר את מסע ההלוויה שנועד ליום ראשון. בני המשפחה היו שבורים והמומים ובפיהם היו מילים קשות שביטאו משבר אמונה כבד.

"ביום ראשון, עם צאת מסע ההלוויה מבית הכנסת, נשאתי דברים וכך אמרתי: ברוע האכזר שלהם נטלו הרשעים הללו את נשמתה של האישה הקדושה והצדקת. אבל אל לנו לתת להם ניצחון נוסף. אל לנו להעצים את ההצלחה שלהם אם נשיל מעמנו גם את האמונה והדבקות בקדוש ברוך הוא. את גופה של האישה היקרה הזו לא נוכל להחזיר אלינו, אבל את רוחה ונשמתה נוכל

לשמר בקרבנו אם לא נושיט יד אל הרוע ואל האופל אלא נלך בדרכה, נוסיף באמונה, נתפלל ונודה לקדוש ברוך הוא.

"עין לא נותרה יבשה בקהל שמנה אלפים רבים מכל הקהילות. כתום דבריי ניגשו אליי בזה אחר זה בני המשפחה והודו לי בחום ובדמעות על שהארתי את עיניהם בדבריי הכנים שיצאו מן הלב וכמסתבר נכנסו אל הלב".

בימי השבעה גילה החתן את אוזנו בסגירת המעגל המופלאה שרק אל נורא עלילה יכול היה לארוג. "יש לי", כך התוודה החתן, "רגעים לא פשוטים שבהם אינני יודע את נפשי לנוכח הרצח המזוועע של אחותי בשיא פריחתה ויפעתה. את הנחמה אני מקבל מכלתי החוזרת בפניי על אותם דברים שאמרתי לה בעת התייתמותה".

שומרים הפקד לעירך חיידר חמישה כוכבים

תשכחו מכל מה שפגשתם, קראתם או שמעתם על חיידר מפואר על טהרת הקודש. דומה שהשורש פ.א.ר. על שלל השימושים וההטיות שבו יחטא לאמת ויגמד את אשר ראו עיניי בביקור בחיידר אהלי חינוך בבואנוס איירס על שבע קומותיו.

בכל קומה מחדש לסתי נשמטת ונשמתי נעתקת. ככה זה כשאתה מגלה שבחיידר הזה, שבו כל הלימודים על טהרת הקודש בלבד, אין מסדרון ארוך ודלתות המובילות לכיתות

מסוגרות בארבעה קירות. במרכז קומות הכיתות יש חלל ענק ומכל עבריו יש כיתות שמחצית הגובה של קירותיהן הם חלונות הפונים אל המרחב. התלמידים בכיתות אינם סגורים בהן, אלא חשים ומתנהלים בתוך מרחב דינמי תוסס שכל שנייה של שהייה בו היא הנאה צרופה.

אם חשבתם שראיתם מימכם חדר מורים רחב ידיים, כדאי שתחשבו שנית, כי בחיידר הארגנטינאי יש קומת מורים. קראתם נכון. קומה שלמה שהכניסה אליה למורים בלבד. בקומת המורים יש לכל מורה חדר משלו. משכורתו של כל מורה מוסיפה לו שתיים נוספות לאחר תום הלימודים שבהן הוא נותר במקום ומכין את השיעורים למחר. לביתו הוא שב מבלי שירבוץ עליו עול מעיק של הכנת השיעורים. במתחם יש חדרים גדולים יותר לאספות הצוות. חללים שבהם נועדים מורים עם מקביליהם ומלבנים סוגיות חינוכיות, פינות ישיבה נינוחות לפגישות של הורים עם מורים, ועוד.

הספרייה במבנה בנויה באמצעות מדרגות ישיבה המשוות לה אופי קליל ומהנה, ומזמינה

אל כתליה ילדים מכל הגילאים הנהנים ממבחר ספרותי עשיר על טהרת הקודש לכל הרמות והגילאים. מגרשי המשחקים ענקיים, מקורים ושאינם מקורים.

ואם חכמינו אמרו כי דירה נאה מרחיבה דעות של אדם, וכל אדם שזכה לכך יכול להיות עדות ניצחת ומהלכת לאמיתות הדבר, האושר הקורן מילדי תינוקות של בית רבן המתהלכים בינות לכותלי הבניין הזה, שכל ריהוט בו נבחר בקפידה ובהתאמה חלומיות, מעניק אף הוא גושפנקה מוחשית להרחבת דעתם הצעירה שלבטח תיתן את אותותיה במעגלי חייהם.

מבט מחלונות הקומה העליונה של המבנה חושף מתחם ענק וריק המשתרע על פני חמשת אלפים מטרים רבועים. ההצלחה בחיידר הבנים הולידה רצון ושאיפה להקים מבנה זהה וגדול יותר לבנות. "כאן יקום בניין גדול ומפואר מהבניין הזה", מבטיח הרב גרינבלאט. וכשהוא אומר אפשר להאמין לו, לא רק מפני שידי כבד אוחות בתצלומי ההדמיה של המוסד הענק והמבטיח, אלא מפני שבכל התחנות שבהן היינו ועוד נהיה, נוכחנו לדעת כי אין גבולות להגשמת השאיפות של הרב גרינבלאט.

אם מאות ילדים לומדים בחיידר ומאות בנות לומדות ומתנכחות בבית ספר ברמת לימודים זהה לחלוטין לבית יעקב בבני ברק, וכולם כאחד נמנים עם קהילת חב"ד הפורחת ומשגשגת בבואנוס איירס – אות היא כי החורשים והזורעים בדמעה, העוצרים יהודי על אם הדרך ומציעים לו תפילין, המפלסים נתיבות ללב הנוער בשלל הפעולות ועוד כהנה וכהנה, ברינה קוצרים כמויות של בעלי

המעצמה הגדולה באשוחו של הרב גרינבלאט כוללת גלריה אדירה ובלתי נתפסת של מבני פאר, קשר ישיר עם צמרת השלטון, ונשמות בזהירות המתקרבות לה ולתורתו

חחשבה על כל פרט ופריט. אחת הכיתות בחיידר

הקשר הפלאי הזה, שאין לו מקביל בשום מקום אחר בעולם, מזכיר את יחסי הידידות שהיו מפעמים בין אדרי האומה לפני אלפי שנים לשליטים חסידי אומות עולם

נשונה בין החושים. עם הרב לודמאן במשרדי אילן בפרבר המרוחק

חושפים את עברם הלא רחוק, עת היו חלק בלתי נפרד ממאפליה של העיר הגדולה. כשנכנסנו למקום והגיעה שעת ערבית, באחד המניינים היותר מאוחרים הפועלים בעיר, ראש הכולל הרב שרוגו נתן את האות לכך בדמות הכאה נמרצת. נראה היה כי יש צורך במאמץ ניכר לנתק את צאצאיו הרוחניים של ריש לקיש מפלפולא דאורייתא לטובת התפילה שהחלה בקולו המתרוגן של החזן לאמור: והוא רחום יכפר עוון. באזור אחר בעיר, במבנה מהודר שהאווירה

מתחלה עובדי עבודה זרה היו להוציא יקר מזולל

פסיעות אחדות ממקום שבתו של הקומפלקס הגדול והמרכזי של חב"ד בבואנוס איירס שוכנת כבוד הישיבה לבעלי תשובה בראשות הרב שרוגו. לילה כיום יאיר במקום השוקק הזה, שאת ספסליו חובשים עשרות צעירים שנפשם חשקה בתורה. חזותם מעידה גם כי יראת ה' היא אוצרם ורק הסיפורים הקולחים מפייהם ומפי רבותיהם

אבות על בנים. חזית אחד ממבני בית הספר וולפסון

שיגאלוהו עצוב ואולי אופייני. השכונה, כבר ניתן לנחש, היא בעלת שכבה סוציו אקונומית נמוכה מגובה הדשא המזונח בצדי הדרכים. גם היום, הוא קופץ רגע להווה, רוב ההורים אינם משלמים שכר לימוד אלא דמי רצינות מינימליים. בית הספר הלך וזנח ומספר התלמידים שלו הלך ופחת. כשוועד ההורים ביקש למסור אותו לידי חב"ד, שקנתה לה שם במערכת החינוך המפוארת שלה בכל רחבי המדינה, קמה התנגדות עזה של בעלי הרשת הנמנים עם הרפורמים.

תמות נפשי עם פלשתים, אמרו הרפורמים. שבית הספר ייסגר אבל שחב"ד לא תשתלט עליו. כעבור שנה נוספת, כשרור היה כי בשנת הלימודים הבאה יהפוך המבנה כולו לעוד שורש ריקני פורה ראש ולענה, הצליח הוועד לגייס את מחלקת החינוך העירונית ולמסור את המבנה והניהול לידי חב"ד.

להכנסת ספר התורה שנערכה בבית הכנסת שהוא מפעיל בשכונה טרח ובא איל ההון אדוארדו אלשטיין, הנמנה עם בכירי התומכים המקומיים של המעצמה החב"דית בבואנוס איירס. בבעלותו של אלשטיין קניון ענק בלב העיר שבטבורו שוכן הסניף היחיד בעולם של רשת 'מקדונלדס' הכשר למהדרין. רגישותו הרבה באה לידי ביטוי בטרחה הגדולה שלו להרחיק עד המקום הזה, המזכיר במידה את עזה והריסותיה, על מנת להעניק עידוד לשליח ולקהילתו שאנשיה חשים כלפיו אסירי תודה.

יודאיקה. בקומה העליונה שוכנת כבוד ההוצאה לאור המקומית שבה שוקדים על תרגום, עיבוד ועריכת הספרים. בלב החנות הומת האדם מקדם את פני הרב נתן גרינבלאט, אחיו של הרב צבי גרינבלאט, מנהלו של סניף קה"ת המקומי וגם העורך הראשי של הספרים היוצאים לאור פה, וזוכים לביקוש עצום, בהיותם מנגישים את כל מקצועות התורה לכל דכפין.

היתה לראשונה מוסדות המהפכה

המעצמה החינוכית אינה פוסחת על מאות ואלפי ילדים למשפחות יהודיות שטרם עברו את המהפך בחייהן. ביקור ממושך שעורך לנו הרב מענדל גורביץ', חתנו של הרב גרינבלאט, ברשת 'ולפסון', מפגיש אותנו עם בית ספר ענק ומולו, מעבר לכביש, מערכת גני ילדים. הורי הילדים הללו אינם שומרי תורה ומצוות לעת עתה, אבל ילדיהם זוכים לחינוך יהודי עם משמעות.

הרב גורביץ' מגלה לנו את הסוד האמיתי: בית הספר הוא פלטפורמה לקשר מעמיק עם ההורים. בלב בית הספר שוכן בית כנסת גדול, הפעיל בימי החול כבימי השבת. הוא ורעייתו מנהלים קשר יומיומי עם ההורים שנחשפו לפעילות החינוכית ובחסותה נענו להזמנות לאירועי חגים שהפכו לשיעורים וחוגים תכופים.

ידיהם מלאות עבודה, אך האושר והסיפוק שלהם גדול והפוך מזה של כל מנהל מוסד: "כל ילד שעוזב את וולפסון ועובר בשנה הבאה לחיידר - ממלא אותנו אושר", הוא אומר בחיוך נמרץ שג'ינג'יות גורביצ'ית ספוגה בו. במתכונת זהה לחלוטין, באזור אחר בעיר הגדולה, שעל פעילות הקירוב בו אחראי השליח הנמרץ הרב דוד סטולר, פועל בית הספר 'הלל'. גם אל המוסד החינוכי ורחב הידיים הלוה מגיעים מדי יום מאות בנים ובנות למשפחות יהודיות, שהשכילו להפקיד את החינוך של יקיריהן בידיהם האמונות של שליחי חב"ד. גם כאן רבים מספור סיפורי הלבבות שהשיבו אבות על בנים. המוסדות החינוכיים זוכים לעזרתה האדיבה של קרן יעל, שאת פעילותה מעלה הרב גרינבלאט על נס.

הרחק משאון העיר, בפרבר זניח שהנסיעה אליו מלב בבואנוס איירס אורכת שעה תמימה, במבנה גדול שידע ימים טובים יותר, מקדם את פנינו הרב יוסי לודמאן. לראשונה במסע נכונה לי ההזדמנות לטעום מעט מקשיי הבראשית שחווה הרב גרינבלאט עצמו בתחילת הדרך. לבית הספר שאותו מנהל השליח הרב יוסי לודמאן במקום קוראים 'אילן', והתקווה היא כי יום יבוא והוא יצמח לאילן גדול ומפואר. סיפור הגעתו של בית הספר לידיים חסידיות

תרגום עם מטרה. עם הרב נתן גרינבלאט במרכז קה"ת

"כבוד הרב, אני אוהב את המוזיקה שם. אבל מאז שהייתי בקבר של הרב, אני לא מסוגל ללכת לבית כנסת אחר"

תורה בשבעים לשון. קה"ת בלב העיר

מעניקה לאימהות את הפנאי לשקוע בשיעורים באין מפריע. על צומת בטבורו של רחוב טיפוסי מקומי מקדם את פניו שלט עם שלוש אותיות: קה"ת. זהו שמה של הוצאת הספרים הוותיקה המוציאה לאור את המאות הרבות של הכותרים מבית היוצר הבלתי נלאה של חב"ד. המקום האחרון שניתן היה לצפות לקיומו של סניף פעיל ודומיננטי למוסד הוותיק הזה הוא בבואנוס איירס. קומת הכניסה מזמינה כל נכנס לשפע ההיצע של ספרי תורה ולעקרונות בית. שמרטפייה חמימה ומושקעת

תשובה שהפכו ליראים ושלמים לכל דבר. כדי למנף את כל זאת ולחזור לשלמות, יש בין המוסדות הרבים של הרב גרינבלאט עוד אחד יחיד ומיוחד. זהו הבית של נשי ובנות חב"ד. במקום הזה יש סניף של רשת בתי הקפה המצליחה 'לובא' ('נשים פחות מתלהבות ממשר ואוהבות יותר סלטים טובים ומיני מאפה'), אומרים לי כאן המארחים בחצי התנצלות על כך שכאן פסחו על האנטרקוט ועל הצ'וריסו). מתקיימים בו שיעורי תורה בשעות הערב לנשים עובדות ובשעות הבוקר לעקרונות בית. שמרטפייה חמימה ומושקעת

מחר גם זו תהיה אימפריה. הרב מנדי גרינבלאט בחלל שלד בית הכנסת בנורד השחקים ההולך ונבנה

"אני לא מגיע עבורכם", היה הנשיא נחרץ, "אני מגיע עבורי. אני רוצה להיות בערב קדוש כזה. לא אסכים שרגע אחד בערב הזה יוקדש לצרמוניה לכבודי"

והמרשים שהוקם לאחרונה, וחלשה דעתי. לי אין בניין גדול ומפואר כזה להראות. לכן לא כתבתי הפעם."

או אז נענה כלפיו רבו ואמר לו: העיקר אינו הבניינים המוזהבים. העיקר הם התלמידים. תוך כדי דיבור, באורח בלתי שגרתי בעליל, פתח הרבי את מגירתו, שלף ממנה דף מהוה והציגו לנגד עיניו הקרועות מתדהמה של הרב בוימגרטן באומרו: כאן במגירה יש את שמות התלמידים. יש כאן את טובי התלמידים שקירבת ושלחת לישיבה פה. אחרים מספרים שאצבעו הקדושה של הרבי נחה על שמו של הרב צבי גרינבלאט וחבריו לספסל הלימודים. מנהגו בקודש היה תדיר שלא לשבח, אלא לדרוש ולתבע עוד ועוד. אך כאן במעמד הזה, כשראה כי שליחו המסור והנאמן כורע ברך חלילה בפני תחושת משבר שאימה לרפות את ידו ממלאכת הקודש, הוסיף הרבי והתבטא בהטעמה: "זיי מאכן גוט". הם עושים טוב.

בגילוי דעת נדיר זה, בו מצא לנכון לשבח את שליחו ובד בהלכות על נס את מי שעתיד לרשת אותו, כמו חזר הצדיק על דברי שמואל הנביא לשאול המלך, עת הוכיחו וקבל באוזניו כי אין חפצה של השכינה הקדושה בעולות ובזבחים וכי הציות לדבר ה' שווה עשרת מונים מחלב אילים.

המעצמה הגדולה בראשותו של הרב גרינבלאט מגלמת כיום הזה את כל השלמויות גם יחד, גג על גג, בכל המובנים. גלריה אדירה ובלתי נתפסת של מבני פאר אדירים ונהדרים לתורה ולתעודה; קשר ישיר ורב השפעה עם צמרת השלטון במדינה לטובת העם היהודי; ומעל לכול: נשמות בוהקות המתקרבות לה' ולתורתו, ההולכות ומתרבות למאות, לאלפים ולרבבות. ■

שיא ולא לומר די. התכונות הללו, לצד חושי הנדירים ופחחותו השנונה, חוברים לסייעתא דשמיא המכלכלת את צעדיו.

כך הצליח לרכוש מהשלטון המקומי את הבעלות על המקום הזה, המשתרע על פני דונמים מוריקים של צמחיה קסומה. לא מעט קשיים וממהורות חווה בדרך. אך כשיום אחד גילה כי מספר הרחוב המתנוסס על הכניסה למתחם אינו אלא 770 – ראה בכך סימנא מילתא כי אסור לו לומר נואש.

כשקיבל את המפתחות, לא לפני שרתם לרכישה את כל המי ומי מקרב אילי ההון שהפכו לידידיו ומעריציו, הקים בתוככי השטח מבנה בסגנון פאטיו חדשני לבית המדרש, שבו נקבלים מדי בוקר וערב הסולת והשמן האנושיים היהודיים של האצולה המתגוררת במקום, לתפילות ולשיעורי תורה, ללמוד וללמד על מנת לשמור ולעשות.

והיא שְׁעֵמֶדָה טופח על מנת להטפח

פעם, כך גילה לי הרב גרינבלאט בעת שהותי בעירו, הגיע מורו ורבו, הרב בערל בוימגרטן, אל האדמו"ר מליובאוויטש זי"ע. בכל פעם שבה היה מְחַלָּה את פני הקודש, היה מגיש מכתב ארוך ומפורט ובו דיווח מלא על פעולותיו עד כה. באותו ביקור נכנס בידיים ריקות. איפה המכתב הארוך שלך? שאל הרבי בחיבה. ור' בערל השיב בכנות, כבן המתחטא כלפי אביו: "בדרך לפה עצרתי לחניית ביניים בלונדון לבקר את בתי המתגוררת שם. שם ראיתי את 'בית ליובאוויטש' הגדול

לפני תפילת השחר. המרחק בינו לבין אחד המקוואות בעיר הצריך אותו להזדקק לשירותיו הטובים של אחד השכנים שבבית צמוד הקרקע שלו הייתה גם בריכה.

בחלוף מספר שנים, אותו שכן, הנמנה עם ידידיו, היגר למקום אחר והציע לרב גרינבלאט ג'וניור את ביתו למכירה, בפריסת תשלומים אדיבה במיוחד. הבריכה שאליה נכנסו מדי בוקר תוך הישענות על חסדי הבריות הפכה להיות נחלתו האישית עם כל הבית רחב הידיים, השוכן ברחוב המקביל לבניין הגדול הבולט כבר עתה, בשלד המתנשא על פני כל שאר המבנים ברחוב.

בדיוק בקצה הנגדי של העיר, לאחר שחוצים את מתחם הבית הוורוד, מקום מגורי הנשיא, ואת הגשר שהיה לאחד מסמליה של בואנוס איירס – נכנסים אל מתחם היוקרה של העיר. שורה עורפית של מגדלים בני עשרות קומות ולמרגלותיהם מלונות פאר.

הצפיפות האורבנית המאפיינת כמעט כל חלקה בעיר, לרבות בשכונות המבוססות בה, מפנה את מקומה לאווירה אחרת, המשתלבת היטב במזח שלחופו עוגנות יאכטות פרטיות של התושבים עתירי הממון. בתוככי המקום השמור הזה, במבנה עתיק ומסוגנן שעל חזותו חלים כללי השימור הארכיטקטוניים, שוכן כבוד בית חב"ד המקומי בראשות הרב חיים ברוך אוירכמן. צרות של עשירים היו מנת חלקו עד שהגיע אל המנוחה והנחלה הזו. משך תקופה לא קטנה נאלץ לקיים את התפילות והשיעורים באחד מאולמות מלון פאנה, שמחיר לינה בו ללילה בודד מפולפל עד כאב.

הרב אוירכמן הוא בנו של הרב משה אוירכמן, שליח ותיק ורב פעלים בקריות שליד חיפה. מאביו ירש את נשיאת החן המפלסת נתיבות ויודעת להלוך נגד רוחו של כל אדם. מחמיו הרב גרינבלאט למד את התעוזה והשאיפה המתמדת לשיבור כל

קשב לשיעורים מותאמים לגילם בכל מקצועות התורה, וגם מעסיקים עצמם בפעולות שונות לרווחת הכלל.

מרכז 'לדינו' מקפל בין שמונה קומותיו את נס הצלתם האנושי והנוגע ללב של ילדים בגילאים שונים החוסים בו. אלו ילדים שהובאו הנה בנסיבות לא קלות של מצוקת רווחה. כאן הם גדלים, מתפתחים ומתחנכים. הצוות המקצועי והמסור הוא התחליף האנושי עבור לא מעטים מהם לאבא ואמא שאינם קיימים או אינם מסוגלים לתפקד.

השלווה הנסוכה על פניהם של הדיירים הצעירים והאהבה הקורנת מפניהם כלפי מוריהם ומדריכיהם מספרים בלא מילים את סיפור ההצלחה וההצלחה של המוסד הזה, הזוכה להכרה גבוהה מצד רשויות הרווחה, כמו קרנות שונות העוסקות בכך (ובראשן קרן אדוארדו ולטיפה אזאר).

בְּנֵי בֵּיתָךְ בְּקֶרֶב מגדלור אחד ועוד אחד

בפאתי בוסקֶאסו, אחת משכונות היוקרה של בואנוס איירס, בחזית מתחם בנייה שבו עומד על תלו שלד גורד שחקים ההולך ונבנה, מקדם את פניי הרב מענדי גרינבלאט, הבן־של. לראשו כובע פלסטיק לבן כבד משקל ובידו כובע זהה שהוא מושיט לי.

שלוש המעליות שיקומו בבניין הזה טרם הותקנו ואני מבין כי עליי לטפס עתה בכל שלוש עשרה הקומות הללו, כי הגרינבלאטים לא מוכנים לוותר על מראה עיניים בכל קומה, גם אם במקרה הנוכחי מדובר בשלדי קומות.

מפלצת הענק הזו עומדת להיות הוולדורף אסטוריה של חב"ד ארגנטינה, כך אני מסיק בתום הסיוור המאתגר (אל דאגה: על כל התרוצצות וטיפוס פיצו המארחים במיטב הפרפרטואר הקולינרי שרק ארגנטינה מסוגלת לספק). לכל המפרט שכבר הספקנו להכיר: מקווה טהרה, בית כנסת ענק, כיתות לימודים, חדרי מפגשים ועוד – נוספים אלמנטים ייחודיים המאפיינים את אופי האוכלוסייה של המקום.

כזו היא למשל קומת VIP שתיועד לבני השכבה הגבוהה שיקיימו כאן פגישות עם שלוחים באווירה יוקרתית. כזה הוא מטבח תעשייתי שבו יוכן כל המזון המוגש כאן לתכליות השונות. כזו היא מרפסת חשופה לכיפת השמיים, הן לטובת הסוכה שתכיל את מאות הבאים בחג הסוכות והן לישיבה נינוחה במקום המשקיף ממעוף הציפור על העיר ועל הפארק הנושק לים שלה.

"בראש השנה תשפ"ד", צופה הרב מענדי גרינבלאט, "המקום הזה יהיה מושלם". קשה להסתיר את האושר בעיניו. מאוחר יותר יספר לי גיסו, הרב חיים ברוך אוירכמן, כי את עולמו ראה הרב מענדי בחייו, עת זכה להתגשמותה של סייעתא דשמיא לפום צערא אגרא.

מדי יום ביומו, כך סיפר, מקפיד הרב מענדי, אברך חסידי שיראתו קודמת לחכמתו, על טבילה

כל אחת מתלמידותיו עד שהיא זוכה להקים בית נאמן כדת משה וישראל. עד ועד בכלל.

היא לא רק המנהלת החינוכית, אלא גם השדכנית העמלה על מציאת זיווג הכשר של בעלות התשובה שפתחו את חייהן מחדש, באין להן היכרות עם הקהילה וההיצע האנושי שלה ההולם אותן ואת עתידן, ובהותירן מאחור הורים ומשפחות מעברו השני של המתנס.

שעות הלילה הן גם שעותיהן היפות של הסטודנטים היהודים הנמנים עם תלמידי המוסדות האקדמיים בעיר. כתום ימי הלימוד המלאים הם נוהרים בהמוניהם לבית חב"ד המרכזי, כמו גם לשלוחות השונות שלו, לשיעורים, חוגים, אירועים ופעילויות הנערכים למענם.

ולמי שלא שפר גורלו בחלקו להכיר את האור בימי חורפו ועלומיו, מצפה המוסד השוכן בטבורה של העיר ועונה לשם 'תפארת זקנים'. מאות קשישים וקשישות, בני ובנות גיל הזהב, באים למקום הזה מדי יום ביומו לשעות ארוכות שבהן הם מאזינים ברוב

בו דומה לחממה אנושית נעימה, שוכן הסמינר הגדול לבעלות תשובה.

הגב' גורביץ, מהשליחות הוותיקות בעיר, מקדמת את פנינו בקומת הכניסה ומציגה על קצה המזלג את תמצית קורותיהן של הלומדות והמתגוררות בו. המקום מכיל גם קומות של חדרי מגורים המשמשות בית לתלמידות העושות במוסד הזה את צעדיהן רבי המשמעות לחיי תורה ומצוות מלאים, על כל המשתמע מכך.

בחיוך מספרת הגב' גורביץ על הסיוור המעמיק שקיים הרב גרינבלאט במקום, רגע לפני השלמת הבנייה בו. "הוא היה שבע רצון מיישום כל השאיפות והתוכניות ואז הפטיר ואמר: כדי שהמקום הזה יצליח דרוש צוות טוב ומסור, אבל מה שהכי חשוב – אם בית טובה שתהיה אמא של בעלות התשובה שתלמדנה בו". השאיפה הזו הגשימה את עצמה באופן המושלם ביותר.

הגב' גורביץ מעדיפה לדבר בשבח נפשות אחרות החולקות עמה את מלאכת הקודש, אך היא עצמה, כך אנו למדים, לא רק מנהלת במסירות את המוסד הזה, אלא מלווה את

ארבע מאות נערים גדשים את האולם. הם יושבים בשורות של שולחנות אכרים ארוכים ועושים אוזניהם כאפרכסת לרב לוי, חסיד מאיר שזקן לבן ארון יורד על פי מידותיו

בית ספר כמגדלור לקהילה. עם הרב גורביץ בחזית אפס קצהו של אחד ממבני ב"ס וולפסון